

Róma sem egy nap alatt épült fel

Interjú Dr. Tabár László radiológus professzorral

Díszdoktorává avatta a Pécsi Tudományegyetem Szenátusa Dr. Tabár László professzort (Department of Mammography, Central Hospital, Falun, Svédország), aki a mammográfias emlőszűrés terén végzett munkássága révén vált méltán világhíressé. Mint arról lapunk korábbi számában már beszámoltunk, a radiológus szakember svédországi Kopparberg-Ostergotland randomizált, kontrollált „Swedish Two-County” vizsgálatával bebizonyította, hogy a mammográfiával végzett szűrővizsgálat számottevően képes csökkenteni a mellrák okozta halálozást.* A professzorral a 2015. március 12-én, Pécsen tartott doctor honoris causa székfoglaló előadását követően beszélgettünk.

– Professzor úr, mindenekelőtt engedje meg, hogy ezúton tolmácsoljam az IME – Az egészségügyi vezetők szaklapja szerkesztőségének gratulációját! Kifejtené, milyen érzéssel töltötte el, hogy a Pécsi Tudományegyetem – az egykori alma mater – díszdoktorává avatta?

Ahogy azt a székfoglalón tartott beszédemben is elmondtam, felemelő érzés átélni, hogy ugyanabban a teremben és asztalnál, ahol 1967 szeptemberében megkaptam az orvosi diplomámat, a díszdoktori oklevelet is átvehettem. Amikor megköszöntem az egyetem rektorának és szenátusi karának, hogy engem választott a címre, azt is megemlítettem, hogy ez a kitüntetés számomra nem a munkásságom végét jelzi, hanem annak a negyven éve tartó munkának a folytatására ösztönöz, amit éppen a Pécsi Tudományegyetem falai között kezdtem el.

– 2009-ben Szegeden, a III. Nemzetközi Emlőrák Szimpóziumon tartott előadásában és lapunknak adott interjújában Ön azt mondta, paradigmaváltásra van szükség az emlőrák terápiájában. Változott e téren az orvosi szemlélet az eltelt hat év alatt?

Az emberiség több ezer éve tud ennek a betegségnek a létezéséről – az első leírás egy ötezer éves papirusztekercsen maradt ránk. Az orvosi történetben csupán a mi generációnknak adatott meg a modern képalkotó eljárásoknak köszönhetően, hogy korai stádiumban felfedezve a betegséget, megmentsük pácienseink életét. Örülhetünk mindannak, amit egyetlen generációban elértünk. Érthető, hogy még tovább akarunk lépni, de türelmesnek kell lennünk, módszeresen, lépésről lépésre haladni, mert a szemléletmód megváltoztatásához sok idő kell.

KI AD HELYES INFORMÁCIÓT AZ ASSZONYOKNAK AZ EMLŐRÁKKUTATÁS ÚJ EREDMÉNYEIRŐL?

– Véleménye szerint min áll, vagy bukik az emlőrákban szenvedő nők sorsa?

Az emlődaganatok korai felismerésén és korai stádiumban való kezelésén múlik minden, ezt nem győzzük eléggé hang-

súlyozni. Mammográfias vizsgálat módszerrel évekkorábban tudjuk felfedezni a daganatot ahhoz képest, hogy a nők azt ki tudják magukon tapintatni. Hogy ezt meg tudjuk valószínűsíteni a gyakorlatban, speciálisan kiképzett röntgenorvosokra és röntgen asszisztensekre van szükség, ami viszont csak egy része a feladatoknak. A másik az, hogy a tünetmentes nők rendszeresen eljőjenek a szűrővizsgálatra. De ehhez arra van szükség, hogy kellően informáltak legyenek, és – ami a leglényegesebb – ne féljenek. Ehhez tisztában kell lenniük mindazzal az előnnyel, amit a rendszeres szűrés nyújt. A tudományos bizonyítékokat mi már letettük az asztalra. Most azokon van a sor, akik el tudják juttatni az üzenetet a lakossághoz. Nem az onkológus, a radiológus, vagy a sebész fogja rávenni a nőket arra, hogy elmenjenek a szűrésre, hiszen hozzájuk már csak akkor jutnak el a betegek, amikor a betegség nyilvánvaló és bizonyított.

– Ön szerint kiknek lenne ez a feladata?

A sajtónak nagy szerepe van abban, hogy a helyes információt az emlőszűrésről eljuttassa a tünetmentes nőkhöz. Ezen kívül a nőgyógyászokat és a háziorvosokat tájékoztatni kellene a legújabb rákkutatási eredményekről, hiszen velük a nők gyakrabban találkoznak, mint velünk, specialistaikkal. Nekik kellene javasolni a mammográfias szűrést a nőknek. Továbbképzésekre, előadás-sorozatokra lenne szükség. Ez azt eredményezné, hogy több nő venne részt a szűrővizsgálatokban, ami alapfeltétele a sikeres szűrésnek.

– Ez így működik Svédországban?

Svédországban kevésbé van erre szükség. Részben azért mert a hatóságok – például a megyei tanács – küldi ki a meghívót, és a svéd asszonyok megbíznak a hatóságokban, ezért ha behívó levelet kapnak, nagy százalékban mennek el a szűrésre. Másrészt a nők folyamatosan tájékozódhatnak a korai felismerés jelentőségéről. Ha sikeres gyógyulásokról olvashatnak az újságban, annak pozitív hatása van rájuk, és csökken a félelem a vizsgálatoktól. Informálni kell a nőket arról, hogy azok az emlőrákos nők, akiknek a betegségét szűrés alkalmával felfedezik fel, tizenhét évvel tovább élnek, körükben 43 százalékkal csökken az emlőrák okozta halálozás. Arról is tudniuk kellene, hogy az időben felfedezett daganatok esetében jóval kevésbé agresszív a terápia és sokkal kevesebb emlőt kell eltávolítani. Nem szabad félelmet kelteni a nőkben, hanem bátorító üzenetet kell eljuttatni hozzájuk. Amikor engem felkértek, hogy előadást tartsak asszonyoknak, kizárólag pozitív dolgokról beszéltem. Svédországban nem mellrák-szűrőállomásnak nevezik a mammográfias centrumokat, hanem egészségszűrő állomásoknak, ahol derűs, barátságos környezet fogadja az asszonyokat, és a személyzet nem fehér köpenyben, hanem színes öltözékben foglalkozik a páciensekkel.

– Úgy tűnik, Svédország nagyon messze van...

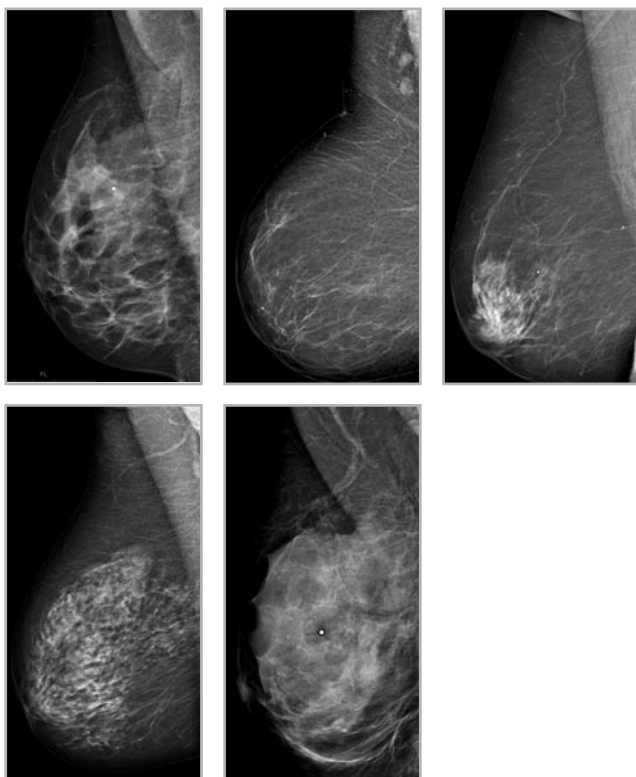
Ténykérdés, hogy teljesen más a két ország társadalmi berendezkedése. Éppen ezért kell összefogniuk a Magyar-

országban szűréssel foglalkozó szakembereknek, átbeszélniük a szűrés sajátos problémáit, és tanulniuk mások tapasztalataiból. A mi generációnknak fel kell nőnie ehhez a feladathoz. Hiszen ez a probléma közvetlenül befolyásolja a lakosság felét, és közvetve érinti a férjeket és a gyermekeket is, azaz a teljes populációt. Népegészségügyi jelentőségű kérdéssről van tehát szó.

KÉPALKOTÓ DIAGNOSZTIKA

– Az emlőrák gyógyításának sarkalatos pontja a korai felismerés és a kellő időben megkezdett terápia. Milyen diagnosztikai eszköztár segíti a pontos diagnózist?

A normális emlőszövetnek és az emlőbetegségeknek sokféle megjelenése van. Az alábbi felvételek öt különböző, normális emlő mammográfiás mintáját ábrázolják. Jól látható, hogy igen különbözőek, pedig mindegyik felvétel egészséges emlőről készült.

Fotók: Prof. Dr. Tabár László

Ugyanazon személy esetében is más képet mutat a mammográfia tíz év leforgása alatt. Az emlőbetegségek igen komplexek. Az emlőráknak húsz különböző alcsoportja különíthető el a mikroszkopikus vizsgálat során. Emiatt a képalkotó diagnosztika teljes tárházát igénybe kell vennünk. Ezért vezettük be az ún. multimodális vizsgáló eljárásokat, ami magában foglalja a mammográfiát, az ultrahang vizsgálatot, a mágneses rezonancia vizsgálatot, és az intervenciós radiológiát, ami túvel való mintavételt és szövettani vizsgálatot jelent az operáció előtt. A multimodális képalkotó vizsgálattal kapott eredményeket össze kell vetni ahhoz, hogy megállapíthassuk, milyen

betegségről van szó, és csökkentjük a tévedés lehetőségét.

Alább egy tünetmentes, 69 éves nő szűréssel felfedezett, egy centiméternél kisebb emlőrákja látható. Az első három kép a bal emlőről készült MR felvétel, a következő kettő az oldalirányból és a felülről készült mammográfia, az utolsó pedig a szövettani kép, kis nagyítással.

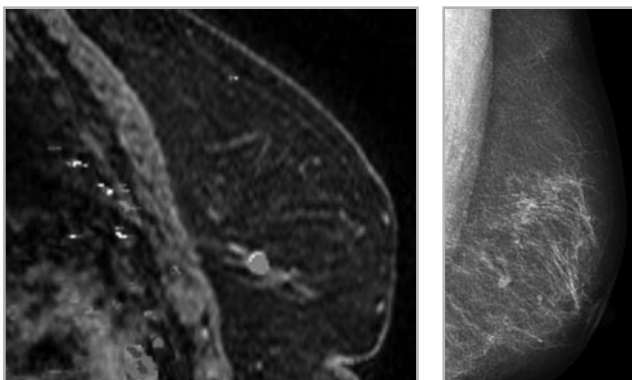
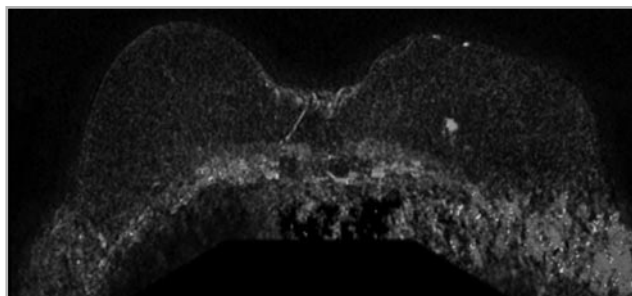
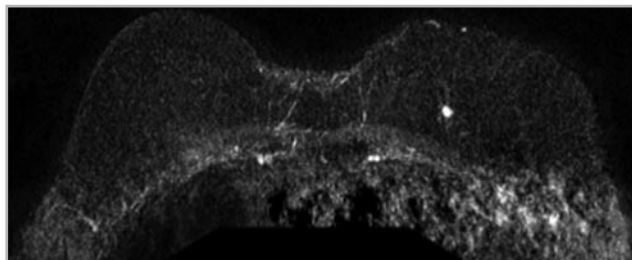
– A felvételeken kirajzolódó emlőrák korai stádiumú. Ennek az asszonynak tehát vélhetően esélye van a teljes gyógyulásra?

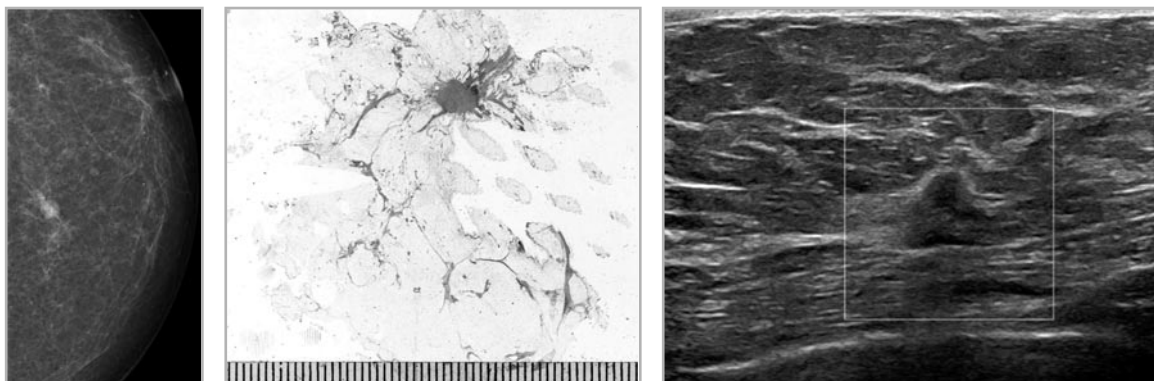
Igen, de csakis azért, mert eljárt a szűrésre, így időben sikerült felfedezni és eltávolítani a daganatát.

– Bizakodásra adhat okot, hogy Magyarország jelenlegi egészségügyi kormányzata nagy hangsúlyt fektet a daganatos betegségek szűrésére, így talán a mi mutatóink is javulhatnak.

Ezt örömmel hallok, mert tudomásom szerint a magyar nők részéről még mindig igen kis hajlandóság mutatkozik arra, hogy részt vegyenek a szűréseken. A társadalmi összefogás és a kitartó munka meg kell, hogy hozza az eredményt, de ehhez idő kell. Svédországban sem egyik napról a másikra építették ki a szűrési rendszert, hanem tíz év alatt. Ahogy a mondás tartja: Roma non fu fatta in un giorno – Róma sem egy nap alatt épült fel...

Boromisza Piroksa

Fotók: Prof. Dr. Tabár László

*„Új szemlélet a mellrák ellátásában – Dr. Tabár László professzor az emlődiagnosztika aktuális kérdéseiről” c. interjúnk az IME 2009. októberi (VIII/8.) számában olvasható. (A szerk.)

NÉVJEGY

Prof. Dr. h. c. Tabár László

A svédországi Falun Central Hospital Mammográfiás Osztályának orvosigazgatója, nyugdíjba vonulásáig az Uppsala Egyetem Radiológiai Klinikájának professzora.

Orvosi diplomáját a Pécsi Orvostudományi Egyetemen szerezte 1967-ben.

1971-ben radiológiából szakvizsgázott, 1978-ban az orvostudományok kandidátusa tudományos fokozatot szerzett. 1967-1977 között a Pécsi Orvostudományi Egyetemen dolgozott. 1977-ben a svédországi Kopparberg Megyei Tanács a Kopparberg-Ostergotlandban induló retrospektív, randomizált vizsgálat Kopparberg ágának vezetésére kérte fel. A Tabár László professzor által vezetett randomizált, kontrollált mammográfiás emlőszűrési program szolgáltatja az első tudományos bizonyítékot arra,

hogy a rendszeres mammográfiás szűrés szignifikánsan csökkenti az emlőrák okozta halálozást 40-74 éves nők között. Ennek alapján először Svédországban, majd a világ számos országában indultak szervezett lakossági mammográfiás emlőszűrési programok. Prof. Dr. Tabár László a mammográfia alapművének számító, több nyelvre lefordított „Teaching Atlas of Mammography” szerzője. Tagja a Svéd Orvosi Társaságnak, a Svéd Radiológus Társaságnak, tiszteletbeli tagja a magyar, finn és amerikai radiológus társaságoknak. Akadémiai munkásságát számos titullussal ismerték el: associate professor of diagnostic radiology (Turku Medical University, Finnország 1982.), associate professor of diagnostic radiology (Uppsala University, Svédország 1983.), professor of diagnostic radiology (Uppsala University, Svédország 1998.). 2015. március 12-én a Pécsi Tudományegyetem Szenátusa doctor honoris causa címet adományozott Prof. Dr. Tabár Lászlónak.

Díszdoktori avatás képei

Dr. Betlehem József, Dr. Bódis József, Dr. Tabár László, Dr. Boncz Imre

Dr. Boncz Imre, Dr. Mészáros János, Dr. Tabár László, Dr. Kovács Attila